

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України

«Про внесення змін до статті 9² Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо забезпечення права військовослужбовців на отримання додаткової грошової винагороди під час дії воєнного стану за виконання бойових завдань як у районах ведення бойових дій, так і поза їх межами»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Частиною першою статті 9 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» встановлено, що держава гарантує військовослужбовцям достатнє матеріальне, грошове та інші види забезпечення в обсязі, що відповідає умовам військової служби, стимулює закріплення кваліфікованих військових кадрів.

Статтею 9² Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» передбачаються винагороди військовослужбовцям під час дії воєнного стану (особливого періоду). Зокрема встановлюється, що на період дії воєнного стану (особливого періоду): а) військовослужбовцям щомісячно виплачується додаткова винагорода на умовах, у розмірах та в порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України; б) військовослужбовцям виплачується винагорода за знищене (захоплене) озброєння та військову, бойову (спеціальну, спеціалізовану) техніку противника у розмірах від чотирьох до трьохсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня календарного року, в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Разом з цим, на сьогодні доволі частими є випадки порушення прав військовослужбовців щодо виплати додаткової винагороди відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року №168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану».

Пунктом 1 цієї постанови визначено, що на період дії воєнного стану військовослужбовцям Збройних Сил, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Головного управління розвідки Міністерства оборони, Національної гвардії, Державної прикордонної служби, Управління державної охорони, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, Державної спеціальної служби транспорту, військовим прокурорам Офісу Генерального прокурора, особам рядового і начальницького складу Державної служби з надзвичайних ситуацій, співробітникам Служби судової охорони, особам начальницького складу управління спеціальних операцій Національного антикорупційного бюро та поліцейським виплачується додаткова винагорода в розмірі 30 000 гривень щомісячно (крім військовослужбовців строкової служби), а тим з них, які беруть безпосередню участь у бойових діях або

забезпечують здійснення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії, перебуваючи безпосередньо в районах у період здійснення зазначених заходів (у тому числі військовослужбовцям строкової служби), - розмір цієї додаткової винагороди збільшується до 100 000 гривень в розрахунку на місяць пропорційно часу участі у таких діях та заходах. Виплата такої додаткової винагороди здійснюється на підставі наказів командирів (начальників).

У зв'язку з цим варто зазначити, що у постанові від 05 грудня 2024 року у справі №120/12613/23 Верховний Суд України виклав правову позицію про те, що у переліку завдань, які визначають «безпосередню участь військовослужбовця у бойових діях або заходах», відсутня чітка прив'язка до меж, бойових (спеціальних) завдань та операцій здійснення самих бойових дій та заходів. Перелік охоплює широкий спектр військових дій, які можуть виконуватися військовослужбовцями як у районах ведення бойових дій, так і поза їх межами. Це означає, що виконання військовослужбовцем різноманітних військових завдань як у районах ведення бойових дій, так і поза їх межами, може вважатися підставою для визнання його участі у бойових діях або заходах.

Також, Верховний Суд України у своїй правовій позиції, викладеній у постанові від 06 березня 2025 року по справі № 620/18189/23, звертає увагу на те, що при вирішенні питання про право на додаткову винагороду військовослужбовців слід застосовувати той наказ, який діяв у спірний період, і враховувати воєнні реалії, оскільки навіть звичайні службові завдання в умовах бойової обстановки можуть становити фактичну участь у бойових діях. Навіть дії, які в мирний час могли б вважатися складовою звичайної оперативно-службової діяльності (наприклад, «вогнева засідка» чи «спостережний пункт»), у контексті збройної агресії можуть становити безпосередню участь у бойових діях або заходах. Тому формальна відсутність «повного пакета документів» не може бути підставою для відмови у виплаті, якщо наявні докази свідчать про фактичне виконання бойових завдань.

Враховуючи вищевикладене, спираючись на правові позиції Верховного Суду України, для гарантування права військовослужбовців на грошове забезпечення та додаткову грошову винагороду, доцільно уточнити положення законодавства щодо права на отримання додаткової грошової винагороди під час дії воєнного стану за виконання бойових завдань як у районах ведення бойових дій, так і поза їх межами.

2. Мета та завдання прийняття законопроекту

Метою законопроекту є гарантування права військовослужбовців на отримання додаткової грошової винагороди під час дії воєнного стану за виконання бойових завдань як у районах ведення бойових дій, так і поза їх межами.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Проектом закону пропонується внести зміни до статті 9⁻² Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», якими передбачається встановити, що виконання військовослужбовцем бойових завдань як у районах ведення бойових дій, так і поза їх межами, є підставою для визнання його участі у бойових діях або заходах та виплати додаткової винагороди. Відсутність документального підтвердження виконання військовослужбовцем бойових завдань

безпосередньо у районах ведення бойових дій не є підставою для відмови на виплату додаткової винагороди за безпосередню участь у бойових діях або забезпеченні здійснення заходів з національної безпеки та оборони, відсічі і стримуванні збройної агресії.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

У відповідній сфері правового регулювання діють Конституція України, Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

5. Фінансово – економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Прийняття законопроекту забезпечить виплату військовослужбовцям додаткової грошової винагороди під час дії воєнного стану за виконання бойових завдань як у районах ведення бойових дій, так і поза їх межами.

Народний депутат України

Валерій ГНАТЕНКО

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Гнатенко Валерій Сергійович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000D60C3100E409DC00
Дійсний до: 28.11.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
260д9/1-2026/199716 від 25.08.2026

2322361